

Sygn. akt I ACa 199/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Dariusz Małkiński
Sędziowie	:	SO del. Jacek Malinowski (spr.) SA Krzysztof Chojnowski
Protokolant	:	Izabela Lach

po rozpoznaniu w dniu 28 czerwca 2019 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. C.**

przeciwko **E. S. i J. S.**

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

na skutek apelacji powódki i pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 23 maja 2018 r. sygn. akt I C 576/14

I. oddala apelacje powódki i pozwanych;

II. znosi wzajemnie między stronami koszty postępowania odwoławczego.

(...)

UZASADNIENIE

Powódka M. C. wnosila o:

1) nakazanie pozwanym J. S. i E. S. złożenie oświadczenia woli obejmującego zwrotne przeniesienie własności nieruchomości, obejmującej działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...) na powódkę M. C. i S. Z. – po 1/2 części,

2) nakazanie pozwanym złożenie oświadczeń woli obejmujących zgodę na wykreślenie hipotek ustanowionych na następujących nieruchomościach:

a) działce gruntu nr (...), położonej w O., przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie, prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...):

- nr hipoteki 3 w kwocie 403.621,03 zł

- nr hipoteki 4 w kwocie 508.000 zł,

- nr hipoteki 5 w kwocie 370.378,78 zł,

b) działkach gruntu nr (...), położonej w O. dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie, prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...):

- nr hipoteki 1 w kwocie 403.621,03 zł

- nr hipoteki 2 w kwocie 508.000 zł,

- nr hipoteki 3 w kwocie 370.378,78 zł,

c) działkach gruntu nr (...), obręb O., dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie, prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...):

- nr hipoteki 1 w kwocie 403.621,03 zł

- nr hipoteki 2 w kwocie 508.000 zł,

- nr hipoteki 3 w kwocie 370.378,78 zł.

Ponadto powódka domagała się od pozwanego zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwani J. S. i E. S. w odpowiedzi na pozew wnosili o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 23 maja 2018 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie nakazał pozwanym J. S. i E. S. złożenie oświadczenia woli o następującej treści: „J. S. i E. S. zwrótnie przenosimy na rzecz powódki M. C. udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości, stanowiącej działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...)”, oddalił powództwo w pozostałym zakresie, zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwotę 815,33 zł tytułem kosztów procesu oraz nakazał ściągnąć na rzecz Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Olsztynie tytułem kosztów sądowych: od powódki kwotę 1.263,25 zł, zaś od pozwanych kwotę 19.367,23 zł.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

B. Z. (1) był współnikiem (...) Spółka z o.o. w W., (...) Spółka z o.o. w W..

Pozwani prowadzili działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek. Pożyczki były udzielane rodzicom powódki oraz innym osobom. Pozwani zawierali umowy z osobami, które się do nich zwróciły o udzielenie pożyczki. Pozwana udzieliła pozwanemu pełnomocnictwa do zawierania umów pożyczek.

W dniu 14 listopada 2001 r. pozwani E. S. i J. S. zawarli z B. i A. Z. (1) umowę pożyczki nr (...), na podstawie której udzielono B. i A. Z. (1) pożyczkę w kwocie 420.000 zł. Pożyczkobiorcy zobowiązali się zwrócić do dnia 31 grudnia 2002 r. kwotę 200.000 zł, do dnia 31 grudnia 2003 r. – 220.000 zł oraz odsetki ustawowe za okres od dnia podpisania umowy od zwrotu pożyczki. W przypadku nie dokonania zwrotu pożyczki w ustalonych terminach, zastrzeżono karę umowną stanowiącą 1 % dziennie za każdy dzień zwłoki.

Pożyczka została spłacona. W rozliczeniu przesłanym powódce w dniu 16 sierpnia 2014 r., pozwany wskazał, że pożyczka została spłacona w dniu 29 kwietnia 2004 r. poprzez zapłatę kwoty 420.000 zł tytułem należności głównej oraz kwoty 321.000 zł tytułem odsetek, natomiast w rozliczeniu złożonym na rozprawie w dniu 15 maja 2015 r.

pozwany wskazał, że pożyczkę rozliczono w dniu 30 kwietnia 2004 r. z otrzymanej kwoty 2.000.000 zł ze sprzedaży nieruchomości, w tym na kapitał zaliczono 420.000 zł, a na odsetki 246.800 zł.

W dniu 11 czerwca 2002 r. pozwani zawarli z B. Z. (1) i A. Z. (1) pożyczkę nr 2 na kwotę 320.000 zł. Pożyczkobiorcy zobowiązali się zwrócić do dnia 11 września 2002 r. kwotę 160.000 zł, do dnia 11 grudnia 2002 r. – 160.000 zł oraz odsetki ustawowe za okres od dnia podpisania umowy od zwrotu pożyczki. W przypadku nie dokonania zwrotu pożyczki w ustalonych terminach, zastrzeżono karę umowną stanowiącą 1 % dziennie za każdy dzień zwłoki. Pożyczka została spłacona.

W dniu 3 lutego 2003 r. pomiędzy pozwanymi i B. Z. (1) została zawarta pożyczka nr 3 na kwotę 400.000 zł. Pożyczka została spłacona. Wg. pozwanego spłacono 400.000 zł kapitału i odsetek 20.000 zł,

W dniu 7 kwietnia 2003 r. zawarto pożyczkę nr 4 na kwotę 350.000 zł. Pożyczka została spłacona. Wg. pozwanego spadkodawcy zapłacili 350.000 zł kapitału i odsetek 20.000 zł

W dniu 27 listopada 2003 r. zawarto pożyczkę nr 5 na kwotę 480.000 zł, - wg pozwanych została spłacona, otrzymali oni kapitał 480.000 zł i odsetki 288.000 zł. W dniu 21 stycznia 2013 r. strony umowy oświadczyły, że pożyczka została spłacona przy przelewie z dnia 04 stycznia 2012 r. ze sprzedaży nieruchomości Kw Nr (...).

Następnie w dniu 6 stycznia 2004 r. doszło do zawarcia umowy pożyczki nr (...), na podstawie której pozwani udzielili spadkodawcom pożyczkę w kwocie 345.000 zł, którą zobowiązali się zwrócić do dnia 30 stycznia 2004 r. Strony zastrzegły, że przypadku zwłoki w płatności naliczane są odsetki karne stanowiące odszkodowanie w wysokości 0,5 % za każdy dzień opóźnienia w płatności. W celu zabezpieczenia spłaty powyższej pożyczki i pożyczki zawartej w dniu 11 września 2003 r. w kwocie 508.000 zł (...) pożyczka nr 10) spadkodawcy dokonali przeniesienia prawa własności nieruchomości, objętych księgami wieczystymi Kw (...) i Kw Nr (...), na rzecz pozwanych. Pozwani zobowiązali się do zwrotnego przeniesienia prawa własności tych nieruchomości na pożyczkobiorców po całkowitym wywiązaniu się przez spadkodawców z zobowiązań. Strony umowy ustaliły, że wartość nieruchomości, objętej księgą wieczystą Kw Nr (...) stanowi kwotę 800.000 zł, wartość nieruchomości, objętej księgą wieczystą Kw (...) wynosi 800.000 zł.

Ponadto w dniu 17 kwietnia 2004 r. pozwany zawarł z B. Z. (1) pożyczkę nr 7 w kwocie 355.000 zł z terminem zwrotu do dnia 30 kwietnia 2004 r. bez odsetek kapitałowych. Zastrzeżono karę umowną stanowiącą odszkodowanie w wysokości 0,5 % dziennie za każdy dzień zwłoki.

W dniu 31 grudnia 2004 r. B. i A. Z. (1) oświadczyli, że w związku z niespłaceniem zobowiązań, wydają pozwanym nieruchomość, objętą księgą wieczystą Kw Nr (...), której własność na pozwanych przenieśli umowa z dnia 6 stycznia 2004 r. Wartość nieruchomości w chwili przeniesienia wynosiła 800.000 zł. Strony oświadczyły, że zabezpieczone zostały pożyczka z dnia 06 stycznia 2004 r. (nr 6) na kwotę 345.000 zł z terminem spłaty 30 stycznia 2004 r. i z dnia 17 kwietnia 2004 r. (nr 7) na kwotę 355.000 zł z terminem spłaty 30 stycznia 2004 r. Strony oświadczyły, że wraz z wydaniem nieruchomości w/w pożyczki traktowane są jako spłacone i strony nie będą miały względem siebie żadnych roszczeń.

W dniu 11 września 2003 r. pozwani i spadkodawcy zawarli 3 umowy pożyczki:

- pożyczka nr 8 na kwotę 403.621 zł (nr Rep. (...)), z obowiązkiem spłaty pożyczki w ratach, ostatnia rata płatna do dnia 30 listopada 2003 r., postanowieniem z dnia 30 lipca 2007 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie w sprawie (...) nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 11 września 2003 r., Rep. (...) co do kwoty 408.000 zł wraz z odsetkami w wysokości 0,5 % dziennie liczonymi od kwoty 403.621,03 zł od dnia 11 października 2003 r. do dnia zapłaty, pozwany naliczał odsetki 0,2 % dziennie,

- pożyczka nr 9 w kwocie 370.378,78 zł (Rep (...)), z obowiązkiem spłaty pożyczki w ratach, ostatnia rata płatna do dnia 30 listopada 2003 r.,

postanowieniem z dnia 19 lutego 2007 r. Sąd Rejonowy w Olsztynie nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu z dnia 11 września 2003 r., Rep. (...) co do kwoty 375.999,81 zł, oddalił wnioski w części dotyczącej zapłaty odsetek karnych, postanowieniem Sądu Rejonowego w Olsztynie z dnia 29 lutego 2008 r. nakazano wypłacić pozwanym na podstawie tytułu wykonawczego, stanowiącego akt notarialny Rep. (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności kwotę 375.999,81 zł z tytułu podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości,

wg pozwanych pożyczka została spłacona, pozwani w dniu 30 kwietnia 2004 r. zaliczyli na spłatę odsetek karnych kwotę 111.860 zł, natomiast pozostała część pożyczki została spłacona w 2008 r. w wyniku egzekucji,

- pożyczka nr 10 na kwotę 508.000 zł Rep. (...), z obowiązkiem spłaty pożyczki w ratach, ostatnia rata płatna do dnia 30 listopada 2003 r.,

Sąd postanowieniem z dnia 14 lutego 2008 r. nadał klauzulę wykonalności aktowi notarialnemu sporządzonemu przed notariuszem A. U., za nr Rep. (...)co do kwoty 516.000 zł wraz z odsetkami w wysokości 0,5 % dziennie liczonymi od kwoty 508.000 zł od dnia 1 grudnia 2003 r. do dnia zapłaty.

Pożyczka nr 8 została zabezpieczona hipoteką łączną zwykłą na kwotę 403.621,03 zł na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) innych nieruchomościach, w tym objętych księgami wieczystymi nr (...), Kw Nr (...):

Ponadto pożyczka nr 9 została zabezpieczona hipoteką łączną zwykłą na kwotę 370.378,78 zł na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) innych nieruchomościach, w tym objętych księgami wieczystymi nr (...), Kw Nr (...).

Pożyczka nr 10 została zabezpieczona hipoteką łączną zwykłą na kwotę 508.000 zł na nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...) innych nieruchomościach, w tym objętych księgami wieczystymi nr (...), Kw Nr (...):

W dniu 30 kwietnia 2004 r. pożyczkobiorcy sprzedali nieruchomość, opisaną w księdze wieczystej Kw Nr (...) (nieruchomość uprzednio przewłaszczona na pozwanych na podstawie aktu notarialnego Rep. (...)), przeniesiona na rzecz spadkodawców aktem notarialnym z dnia 29.04.2004 r., Rep.(...). Pozwani otrzymali wówczas 2.000.000 zł tytułem spłaty pożyczek i złożyli wówczas oświadczenie, że pięć pożyczek zostało rozliczone w całości, wobec powyższego zostaną zwolnione wszystkie zabezpieczenia, natomiast przeniesienie własności nieruchomości Kw Nr (...) na pożyczkobiorców nastąpi w terminie późniejszym. Pismem z dnia 29 kwietnia 2004 r. pozwani wyrazili zgodę na wykreślenie hipotek z ksiąg wieczystych, jednocześnie oświadczając, że pożyczki Rep (...)i (...) zostały spłacone. Następnie pozwany w piśmie wskazał, że zgodnie z oświadczeniem z dnia 01 sierpnia 2005 r. zostały wycofane zgody na wykreślenie hipotek z uwagi na niespłacenie w całości pożyczek (...) i (...).

B. Z. (1) pismem z dnia 3 sierpnia 2006 r. i 4 września 2006 r. zwrócił się do pozwanego o przesłanie mu łącznie kwoty 70.000 zł, którą pozwany otrzymał tytułem spłaty pożyczki Rep. (...) zobowiązując się zwrócić środki do dnia 30 września 2006 r. Pismami z dnia 4 maja 2007 r i 5 czerwca 2007 r. B. Z. (1) zwrócił się o dofinansowanie w łącznej kwocie 32.000 zł. Wniósł o podobne warunki jak w umowach (...) z dnia 11 września 2003 r., tzn. o wycofanie części spłaty wymienionych pożyczek.

B. Z. (1) w dniu 18 czerwca 2007 r. pokwitował odbiór kwoty 137.000 zł, otrzymanej w okresie od 01 sierpnia 2006 r. do 18 czerwca 2007 r. jako wycofanie części spłaty pożyczek, Rep. (...)wskazując, że oddanie tych kwot nastąpi na warunkach określonych w wyżej wymienionych umowach. Ponadto wniósł o zwrot kwoty 200.000 zł, którą przekazał na spłatę pożyczki (...).

Ponadto A. Z. (2) zwróciła się do pozwanego o zwrot kwoty, którą dano na spłatę pożyczki, Rep.(...) w wysokości 254.000 zł, zobowiązując się do zwrotu kwoty zgodnie z warunkami ustalonymi w umowie Nr (...) w terminie do dnia 31 grudnia 2008 r.

Pismem z dnia 12 lutego 2008 r. B. Z. (1) oświadczył, że pożyczka nr (...) nie została spłacona. Pismami z dnia 29 lutego 2008 r. i 25 marca 2008 r. wniósł o zwrot łącznie kwoty 275.000 zł, która stanowiła spłatę pożyczki Rep. (...),

zobowiązując się do jej rozliczenia zgodnie z warunkami określonymi w umowie pożyczki Rep. (...) – do dnia 30 maja 2008 r. Pozwani w okresie od 21 czerwca 2007 r. do 11 lipca 2008 r. wypłacili B. Z. (1) lub jego wierzycielom łącznie kwotę 353.100,61 zł,

Ponadto pozwany w dniu 13 lipca 2009 r. wypłacił B. kwotę 5.000,11 zł, jako tytuł przelewu wskazał zwrot pożyczki Rep. (...).

Pozwani w dniu 1 października 2009 r. w piśmie skierowanym do Gminy O., wskazali, że zadłużenie B. Z. (1) i A. Z. (1) z tytułu pożyczek wynosi ponad 1.800.000 zł, które są zabezpieczone hipotekami w księdze wieczystej Kw Nr (...), z tych przyczyn wniesli o wypłatę odszkodowania na ich konto. Decyzją z dnia 22.03.2010 r. ustalono odszkodowanie należne od Gminy w kwocie 51.734 zł i wypłacono pozwanym

W dniu 25 lipca 2012 r. (Rep. (...)) B. i A. Z. (1) sprzedali nieruchomość, stanowiącą działkę gruntu nr (...), objętej księgą wieczystą Kw Nr (...) za cenę 5.504.400 zł. W par. 4 pkt 4 i 5 B. Z. (2) i A. W. (1) wniesli o przelanie łącznie kwoty 1.200.000 zł (po 600.000 zł od każdego z pożyczkobiorców) na rachunek pozwanych w celu spłaty części wierzytelności zabezpieczonych hipotekami w kwocie 403.621,03 zł, 508.000 i 370.378,78 zł.

Naczelnik Urzędu Skarbowego P. postanowieniem z dnia 14 marca 2014 r. wszczął z urzędu postępowanie podatkowe w sprawie prawidłowości rozliczeń dokonanych przez pozwanych w zakresie podatku od osób fizycznych za rok podatkowy 2008. Pozwany w toku postępowania podatkowego złożył w dniu 21 maja 2014 r. wyjaśnienia. Oświadczył, że w 2008 r. wśród niespłaconych pożyczek były 2 niespłacone pożyczki Rep. (...) na kwotę 375.999,81 zł, w tym odsetki skapitalizowane 5.621,03 zł i Rep. (...) na kwotę 408.000 zł, w tym odsetki skapitalizowane w kwocie 4.378,97 zł. W 2012 r. została zakończona spłata tych pożyczek.

W piśmie z dnia 1 grudnia 2017 r. pozwany złożył oświadczenie do urzędu skarbowego, że stwierdzenie, że została zakończona spłata tych pożyczek było błędne i nieprawdziwe.

W dniu 1 sierpnia 2005 r. pozwani i spadkodawcy zawarli pożyczkę nr 11 (Rep. (...)), na podstawie której udzielono B. Z. (1) i A. Z. (1) kwotę 500.000 zł z terminem zwrotu do dnia 31 grudnia 2005 r. Strony ustaliły odsetki w skapitalizowanej wysokości 10.000 zł. Zastrzeżono, że w przypadku powstania zaległości w spłacie odsetek, odsetki wlicza się do sumy dłużnej. Strony zastrzegły odsetki karne za zwłokę stanowiące odszkodowanie w wysokości 0,4 % za każdy dzień opóźnienia.

W par. 13 umowy strony oświadczyły, że zabezpieczeniem pozostaje nadal nieruchomość opisana w księdze wieczystej Kw Nr (...) w której jako właściciele wpisani są pozwani na zasadach określonych w akcie notarialnym z dnia 6 stycznia 2004 r., Rep. (...). Zgodnie z par. 14 pozwani oświadczyli, że zobowiązują się do zwrotnego przeniesienia na rzecz pożyczkobiorców prawa własności w/w nieruchomości po całkowitym wywiązaniu się przez nich z zobowiązań wynikających z niniejszej umowy pożyczki.

Pożyczka została spłacona w całości. Według stanowiska pozwanego, zaliczono z kwoty 1.200.000 zł uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości w dniu 25 lipca 2012 r. (Rep. (...)) kwotę 250.000 zł tytułem kapitału i kwotę 10.000 zł tytułem odsetek. Ponadto w dniu 03 stycznia 2013 r. zaliczono z wpłaty 1.300.000 zł (uzyskanej ze sprzedaży nieruchomości Rep. (...)) kwotę 250.000 zł oraz odsetki w kwocie 157.000 zł.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z dnia 4 marca 2008 r. rozwiązał małżeństwo A. Z. (1) z B. Z. (1) z winy B. Z. (1).

Pozwani otrzymali od spadkodawców kwoty 100.00 zł i 200.000 zł na poczet spłaty pożyczek.

Pozwany na prośbę B. Z. (1) w okresie od lipca 2009 r. do grudnia 2010 r. przelał na rzecz wierzycieli B. Z. (1) łącznie kwotę 133.002,30 zł, jako tytuły przelewów oznaczył: zwrot kwoty, którą przekazano na spłatę pożyczki z dnia 06.01.2004, Rep. (...)

Pozwani na podstawie aktu notarialnego z dnia 6 czerwca 2013 r., Rep. (...) sprzedali wydzieloną działkę gruntu z nieruchomości, objętej Kw Nw (...) o nr (...) za cenę 1.800.000 zł netto (2.214,000 zł wraz z podatkiem Vat)

Następnie pozwani w dniu 25 sierpnia 2014 r. darowali nieruchomość, stanowiącą działkę gruntu nr (...), objętą Kw Nr (...) na rzecz swojego syna K. S.. Wartość darowizny określono na 150.000 zł. Następnie nieruchomość została sprzedana w dniu 04 września 2014 r. ze cenę 260.000 zł.

Umową pożyczki nr (...) z dnia 14 marca 2011 r., zawartej w formie aktu notarialnego, Rep. (...) pozwani udzielili:

- B. Z. (1) pożyczkę w kwocie 450.000 zł z terminem zwrotu do dnia 15 maja 2011 r.,
- A. W. (2) pożyczkę w kwocie 450.000 zł z terminem zwrotu do dnia 15 maja 2011 r.

B. Z. (1) oświadczył, że z kwoty pożyczki została wypłacona przed tym aktem kwota 340.000 zł, A. Z. (1) oświadczyła, że z kwoty pożyczki została wypłacona przed tym aktem kwota 410.000 zł.

Strony umowy ustaliły odsetki od pożyczki w skapitalizowanej wysokości 8.000 zł, którą pożyczkobiorcy zobowiązali się zwrócić po połowie. W przypadku nie zapłacenia skapitalizowanych odsetek w terminie do dnia 15 czerwca 2011 r. odsetki skapitalizowane liczone za okres od dnia 15 marca 2011 r. do dnia 15 maja 2011 r. stanowiąc będą łączną kwotę 30.000 zł oraz w przypadku powstania zaległości w spłacie odsetek, odsetki powyższe wlicza się do sumy dłużnej. W przypadku zwłoki w płatności pożyczki, odsetki karne za zwłokę stanowiące odszkodowanie wynosić będą 0,058 % za każdy dzień opóźnienia.

Pożyczkobiorcy w celu zabezpieczenia spłaty wierzytelności z tytułu w.w. pożyczek wraz z odsetkami, przenieśli na rzecz pozwanych udziały po 1/2 części w nieruchomości obejmującej działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...). Pozwani zobowiązali się do zwrotnego przeniesienia na rzecz B. Z. (1) i A. W. (2) udziałów w nieruchomości w terminie 14 dni po całkowitym wywiązaniu się przez pożyczkobiorców z zobowiązań wobec pozwanych z tytułu w/w pożyczek.

W dniu 5 listopada 2012 r. strony umowy zawarły aneks do umowy pożyczki i umowy przeniesienia własności nieruchomości na zabezpieczenie wierzytelności z dnia 14 marca 2011 r. Par 17 umowy otrzymał brzmienie, że pozwani zobowiązują się do zwrotnego przeniesienia na rzecz B. Z. (1) i A. W. (2) udziałów w nieruchomości w terminie 14 dni po całkowitym wywiązaniu się przez pożyczkobiorców z zobowiązań wobec pozwanych z tytułu w/w pożyczek lub do zwrotnego przeniesienia udziałów w poszczególnych działkach gruntu po częściowym wywiązaniu się przez pożyczkobiorców z zobowiązań wobec spadkodawców, przy czym kwota spłaty za jedną działkę zostanie przez strony uzgodniona.

W par. 5 strony potwierdziły, że na poczet pożyczek wraz z odsetkami skapitalizowanymi w kwocie 8.000 zł została zwrócona po połowie kwota 201.000 zł, odpowiadająca wartości działki gruntu nr (...). Na podstawie powyższej umowy pozwani przenieśli na kredytobiorców udziały w działce gruntu nr (...).

Faktycznie z tytułu powyższej umowy, pozwani przekazali B. Z. (1) kwotę 110.000 zł, a A. W. (2) kwotę 40.000 zł. Pozostała kwota stanowiła otrzymane uprzednio kwoty z tytułu tzw. „wycofania zwrot pożyczek oraz odsetki od niespłaconych w terminie pożyczek.

Pożyczkobiorcy w dniu 5 listopada 2012 r. sprzedali działkę gruntu nr (...) (Rep. (...)). Z aktu notarialnego wynika, że pożyczkobiorcy zwrócili pozwanym kwotę 201.000 zł tytułem spłaty pożyczki, przypadającej na działkę gruntu nr (...).

W dniu 11 listopada 2012 r. pozwany przelał na rzecz B. Z. (1) kwotę 51.000 zł, jako tytuł przelewu wskazał zwrot części spłaty z Rep. (...).

W dniu 26 maja 2011 r. pozwani zawarli z B. Z. (1) umowę pożyczki nr (...), na podstawie której pozwani udzielili spadkodawcy pożyczkę w kwocie 24.700 zł do dnia 26 września 2011 r., która została spłacona.

W dniu 19 stycznia 2011 r. pozwani zawarli z B. Z. (1) umowę pożyczki nr (...), na podstawie której pozwani udzielili spadkodawcy pożyczkę w kwocie 25.000 zł do dnia 19 stycznia 2012 r. Pożyczka została spłacona.

W dniu 3.01.2013 r. B. Z. (1) i A. W. (2) sprzedali działkę gruntu nr (...), objętą księgą wieczystą Kw Nr (...) i kwotę 1.300.000 uzyskaną ze sprzedaży przekazali rzecz pozwanych

Postanowieniem z dnia 14 lutego 2014 r. stwierdzono, że spadek po A. W. (2) (poprzednio Z.) zmarłej dnia (...)nabyły dzieci spadkodawcy: M. C. i S. Z. – po 1/2 części. Ponadto postanowieniem z dnia 28 maja 2014 r. stwierdzono, że spadek po B. Z. (1), zmarłym dnia (...)nabyły dzieci spadkodawcy: M. C. i S. Z. – po 1/2 części.

W dniu 22 kwietnia 2015 r. pozwani złożyli pismo do komornika, w którym wskazali, że zadłużenie B. Z. (1) i A. W. (2) wynosi:

- z tytułu pożyczki z dnia 11.09.2003 r., Rep. (...)– niespłacona kwota 408.000 zł, stan na dzień 14.03.2011 r. wraz z zasądzonymi odsetkami 0,5 % dziennie,

- z tytułu pożyczki z dnia 11.09.2003 r., Rep. (...) – niespłacona kwota 516.000 zł, stan na dzień 04.01.2011 r. wraz z zasądzonymi odsetkami 0,5 % dziennie,

-pożyczka z dnia 14 marca 2011 r, Rep.(...) – niespłacona kwota 810.000 zł, stan na dzień 05.11.2012 z odsetkami w wysokości 21 % w skali roku. Ponadto pozwani wskazali, że były także pożyczki udzielone tylko B. Z. (1), ale one zostały spłacone.

Sąd przyjął, że została spłacona pożyczka nr 12 z dnia 14 marca 2011 r. Pozwani nie rozliczyli się bowiem z umowy przewłaszczenia nieruchomości, wynikającej z aktu notarialnego z dnia 1 sierpnia 2005 r (Rep.,...). Na podstawie tego aktu udzielono B. Z. (1) i A. Z. (1) pożyczki w kwocie 500.000 zł z terminem zwrotu do dnia 31 grudnia 2005 r. W par. 13 umowy strony oświadczyły, że zabezpieczeniem pozostaje nadal nieruchomość opisana w księdze wieczystej Kw Nr (...) w której jako właściciele wpisani są pozwani na zasadach określonych w akcie notarialnym z dnia 6 stycznia 2004 r., Rep. (...). Zgodnie z par. 14 pozwani oświadczyli, że zobowiązują się do zwrotnego przeniesienia na rzecz pożyczkobiorców prawa własności w/w nieruchomości po całkowitym wywiązaniu się przez nich z zobowiązań wynikających z niniejszej umowy pożyczki.

Zdaniem Sądu pozwani i pożyczkobiorcy na nowo ułożyli istniejący między nimi stosunek zobowiązaniowy w tym zakresie, ustalając, że nadal zabezpieczeniem pozostała nieruchomość, objęta Kw Nr(...). Pozwani zaś zobowiązali się zwrotnie przenieść nieruchomość po całkowitym uregulowaniu pożyczki nr 11.

Pozwani przyznali, że wierzytelność z tytułu umowy pożyczki nr (...) z dnia 1 sierpnia 2005 r. została spłacona w całości ze środków pochodzących ze sprzedaży innych nieruchomości (z dnia 25.07.2012 r. i 3 stycznia 2013 r.). Jak wynika z aktu notarialnego z dnia 6 czerwca 2013 r., Rep. (...)pozwani sprzedali wydzieloną działkę gruntu z nieruchomości, objętej Kw (...) o nr(...) za cenę 1.800.000 zł netto (2.214.000 zł wraz z podatkiem Vat), następnie w dniu 25 sierpnia 2014 r. darowali nieruchomość, stanowiącą działkę gruntu nr (...), objętą Kw Nr (...) na rzecz swojego syna K. S.. Wartość darowizny określono na 150.000 zł. Następnie nieruchomość została sprzedana w dniu 4 września 2014 r. ze cenę 260.000 zł. Zatem pozwani nie rozliczyli się z kwoty 2.060.000 zł, uzyskanej ze sprzedaży. Sąd przyjął wartość rynkową nieruchomości z daty sprzedaży.

Zatem biorąc pod uwagę, że pozostała nierozliczona kwota 2.060.000 zł w ocenie Sądu należało powyższą kwotę zaliczyć na poczet spłaty pożyczki nr 12 z dnia 14 marca 2011 r. Kwota 1.800.000 zł z pierwszej transakcji wystarcza na spłatę kapitału i odsetek naliczonych do dnia sprzedaży działki gruntu.

Mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał, że pożyczkodawcy uregulowali zobowiązania z tytułu umowy pożyczki nr (...). Wskazał jednocześnie, że pozwany nie dopełnił wynikającego z art. 3 k.p.c. obowiązku przedstawienia w postępowaniu sądowym okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek.

Pozwany składał różne wersje rozliczeń, zmieniał stanowisko, nie potrafiąc uzasadnić w sposób wiarygodny występujących niezgodności. Zatem pozwany ponosi konsekwencje w postaci negatywnych ustaleń.

Odnosząc się do zarzutu przedawnienia zgłoszonego przez powódkę Sąd ocenił go jako bezzasadny. Wskazał, że roszczenia z tytułu odsetek przedawniają się z upływem 3 lat (art. 118 k.c.). Roszczenie pozwanych miały przy tym związek z prowadzoną przez nich działalnością gospodarczą (pozwany w sposób ciągły, zorganizowany udzielają pożyczek co najmniej od 1997 r). Ponadto do wierzytelności zabezpieczonych hipotecznie ma zastosowanie art. 77 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, zgodnie z którym upływ terminu przedawnienia nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia. W zdaniu drugim ogranicza jednak dokonany wyłom w działaniu instytucji przedawnienia wskazując, że przepisu tego nie stosuje się do roszczenia o odsetki. Jednakże w realiach niniejszej sprawy pozwani wskazali, że zostały zaspokojone pożyczki nr 1, 2, 3, 4, 5, 6, 9 i 11. Co do pożyczki nr 8 i 10 pozwani nie wykazali, aby nie zostały zaspokojone. Ponadto wierzytelność z tytułu umowy pożyczki nr (...) została rozliczona.

Z tych przyczyn na podstawie art. 64 k.c. nakazano pozwanym złożenie oświadczenia woli, obejmującego zwrotne przeniesienie na rzecz powódki M. C. udział wynoszący 1/2 części we własności nieruchomości, stanowiącej działki gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Olsztynie prowadzi księgę wieczystą Kw Nr (...). Powódka bowiem nabyła spadek po zmarłych rodzicach – po 1/2 części. Obowiązek pozwanych do złożenia oświadczenia woli wynika z zawartej umowy z pożyczkobiorcami.

Sąd przyjął, że w przedmiotowej sprawie nie miał zastosowania przepis art. 209 k.c. Żądanie powódki dotyczyło zobowiązania pozwanego do złożenia oświadczenia o zwrotnym przeniesieniu udziału drugiego współwłaściciela (syna spadkodawców) w części ułamkowej. Udział określony ułamkiem innego współwłaściciela we własności nie jest "wspólnym prawem" dla powódki, którego prawo nie sięga dalej niż przysługujący jej udział we własności nieruchomości. W związku z czym jej powództwo w tej części nie "zmierza do zachowania wspólnego prawa", nie jest zatem czynnością zachowawczą podjętą w interesie każdego współwłaściciela. Wynika z tego, że w takiej sytuacji powódce nie przysługuje legitymacja oparta na art. 209 k.c. w zakresie udziału przysługującemu S. Z. i w tym zakresie powództwo zostało oddalone.

O kosztach procesu Sąd rozstrzygnął na podstawie art. 100 k.p.c., zaś o kosztach sądowych w oparciu o art. 113 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 k.p.c.

Apelacje od powyższego wyroku wniosły obie strony.

Powódka zaskarżyła wyrok w części oddalającej powództwo o nakazanie pozwanym złożenia oświadczenia (...) na rzecz (...), zarzucając mu naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 209 k.c. i art. 1035 k.c. poprzez niewłaściwą wykładnię i niewłaściwe zastosowanie, które wyraża się w przyjęciu, że nie jest ona legitymowana do dochodzenia w całości roszczenia o zwrotne przeniesienie własności nieruchomości, podczas gdy jej działania zmierzają wprost do zachowania wspólnego prawa spadkobierców;

2) art. 118 k.c. – przy uwzględnieniu zasad przedawnienia wynikających z przepisu art. 77 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, przepisu art. 317 k.c., przepisu art. 70 prawa wekslowego oraz ewentualnego przerwania biegu przedawnienia na skutek podejmowania przez pozwanych działań wskazanych w przepisie art. 123 § 1 pkt 1 k.c. poprzez błędną wykładnię, a w konsekwencji niewłaściwe zastosowanie, które wyraża się w przyjęciu, iż podniesiony przez powódkę zarzut przedawnienia części wierzytelności nie jest zasadny.

Wskazując na powyższe wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez nakazanie pozwanym złożenia oświadczenia woli w przedmiocie zwrotnego przeniesienia własności spornej nieruchomości na S. Z. w 1/2 części. Wnosiła także o zasądzenie od pozwanych na jej rzecz kosztów postępowania za obie instancje według norm przepisanych. Jako ewentualne sformułowała żądanie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwani natomiast zaskarżyli wyrok w części uwzględniającej powództwo, tj. w punktach I, III i V. Zarzucili mu naruszenie następujących przepisów postępowania oraz prawa materialnego:

1) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 3 k.p.c. polegające na przekroczeniu granicy swobodnej oceny dowodów w związku z przyjęciem wbrew zasadom logiki i doświadczenia życiowego, że:

- pozwany składał niezgodnie z prawdą wyjaśnienia na temat spłaty pożyczek,

- doszło do spłaty pożyczek nr 8 z dnia 11 września 2003 r. (Rep. (...)) oraz nr 10 z dnia 11 września 2003 r. (Rep. (...)),

- zeznania pozwanego były ze sobą sprzeczne w zakresie, w jakim pozwany najpierw zeznał, że nieruchomości KW nr (...) została mu wydana 31.12.2004 r. jako spłata pożyczek nr 6 i 7, a następnie zeznał, że powyższa nieruchomość została rozliczona w 2013 r.,

- oświadczenie pozwanego z dnia 1 grudnia 2017 r. złożone przed US w P. było nieprawdziwe.

2) art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z § 13 i 14 umowy pożyczki nr (...) z dnia 1 sierpnia 2005 r. (Rep. (...)) poprzez ich niezastosowanie w niniejszej sprawie w związku z błędnym przyjęciem, iż z przedmiotowej umowy wynika, że po spłacie pożyczki pozwani byli dodatkowo zobowiązani do przeniesienia na rzecz spadkodawców powódki nieruchomości stanowiącej ich własność, dla której prowadzona jest Kw (...),

3) art. 37 § 1 ust. 4 k.r.o. w zw. z § 14 umowy pożyczki nr (...) (akt notarialny z dnia 1.08.2005 r. Rep.(...)) poprzez jego niezastosowanie w niniejszej sprawie, w efekcie czego Sąd I instancji błędnie uznał, że pozwani wyrażali zgodę na przeniesienie na pożyczkodawców własności nieruchomości Kw (...).

W oparciu o te zarzuty wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki na ich rzecz kosztów procesu za obie instancje w wysokości dwukrotnej stawki minimalnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

obie apelacje nie zasługiwały na uwzględnienie.

Wstępnie stwierdzić trzeba, że Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne, istotne z punktu widzenia jej rozstrzygnięcia. Ustalenia te, jak i wyprowadzone na ich podstawie wnioski prawne, Sąd Apelacyjny podzielił i przyjął za własne.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do apelacji pozwanych wskazać należy, że niezasadne były sformułowane w niej zarzuty naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. Podkreślić bowiem trzeba, że skuteczne postawienie zarzutu uchybienia regułom dowodzenia wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego; to bowiem może być jedynie przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie o innej – niż przyjął sąd – wadze poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie przez skarżącego. W judykaturze powszechnie przyjmuje się, że zarzucanie naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu podstaw tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 kwietnia 2001 r., sygn. akt II CKN 588/99, opubl. Lex nr 52347; z dnia 2 kwietnia 2003 r., sygn. akt I CKN 160/01, opubl. Lex nr 78813; z dnia 15 kwietnia 2004 r., sygn. akt IV CK 274/03, opubl. Lex nr 164852; z dnia 29 czerwca 2004 r., sygn. akt II CK 393/03, opubl. Lex nr 585758). Jeżeli bowiem z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysuwać wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (zob. wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002 r., sygn. akt II CKN 817/00, opubl. OSNC 2000 nr 7-8, str. 139). Innymi słowy, skuteczne postawienie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. wymaga wykazania, że konkretny przeprowadzony w sprawie dowód został oceniony przez sąd niezgodnie z regułami oceny dowodów. Ocena dowodów polega zaś na ich zbadaniu i podjęciu decyzji, czy została wykazana prawdziwość faktów, z których strony wywodzą skutki prawne. Celem sądu jest tu dokonanie określonych ustaleń faktycznych, pozytywnych bądź negatywnych i ostateczne ustalenie stanu faktycznego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia.

Tymczasem w realiach niniejszej sprawy skarżący nie wykazali, z jakimi konkretnie regułami oceny dowodowej wnioski wynikające z przeprowadzonych w sprawie dowodów są sprzeczne, niezgodne, czy też jakich konkretnie dowodów nie uwzględniają. Dowodami tymi, wbrew odmiennemu przekonaniu powodów, nie są zaś same ich twierdzenia. Jako pochodzące od osób bezpośrednio zainteresowanych rozstrzygnięciem posiadają bowiem znikomy walor wiarygodności, stanowiąc tym samym w istocie jedynie polemikę z niewadliwymi ustaleniami Sądu I instancji. Skarżący nie wskazali też jakim konkretnie zasadom uchybił Sąd I instancji uznając m.in. za niewiarygodne w części wyjaśnienia pozwanego E. S. co do faktów związanych ze spłatą wierzytelności przez poprzedników prawnych powódki. Sąd I instancji podważając w tym zakresie wiarygodność wyjaśnień pozwanego wskazał przyczyny, dla których nie mogły one stanowić podstawy ustaleń faktycznych w sprawie. Rozbieżność ich treści była bowiem tak daleko idąca, że nie mogła znaleźć uzasadnienia w upływie czasu, wieku pozwanego, czy też znacznej ilości dokumentacji. Ponadto pozwany E. S. nie wyjaśnił w sposób racjonalny powodów odwołania złożonego uprzednio, w toku postępowania podatkowego (w dniu 21 maja 2014 r.), oświadczenia o zakończeniu w 2012 r. spłaty pożyczek przez poprzedników prawnych powódki. Za słuszną uznać więc należy ocenę Sądu Okręgowego, że spłata tych pożyczek nastąpiła w 2012 r.

Słusznie też Sąd Okręgowy uznał, że pozwani zawierając z poprzednikami prawnymi powódki umowę pożyczki nr (...) z dnia 1 sierpnia 2005 r. (Rep.(...)) na nowo ułożyli istniejący między nimi stosunek zobowiązaniowy, ustalając że nadal zabezpieczeniem spłaty będzie nieruchomości objęta Kw Nr (...). Okoliczność ta wynika bowiem wprost z zawartej umowy, a mianowicie z jej § 13. W efekcie, wskutek spłaty tej pożyczki, co przyznali sami pozwani, winni oni zwrotnie przenieść tę nieruchomości na pożyczkobiorców, realizując tym samym postanowienie § 14 umowy. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie mieli bowiem racji skarżący zarzucając w tym zakresie Sądowi I instancji naruszenie art. 65 § 1 i 2 k.c. poprzez błędną wykładnię oświadczeń woli stron. Jakkolwiek w orzecznictwie sądowym (uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 29 czerwca 1995 r. (III CZP 66/95, OSNC 1995, Nr 5, poz. 168) na tle tego unormowania istotnie przyjęto tzw. kombinowaną metodę wykładni, przyznającą prymat temu znaczeniu oświadczenia woli, które rzeczywiście nadały mu obie strony w chwili jego złożenia, niemniej jednak podstawowy walor w realiach niniejszej sprawy winna mieć zasada *cum in verbis nulla ambiguitas est, non debet admitti voluntatis quaestio*, zgodnie z którą to gdy w słowach nie ma żadnej dwuznaczności, nie należy podnosić kwestii woli. Skoro więc pozwani w umowie jednoznacznie oświadczyli, że zobowiązują się do zwrotnego przeniesienia na rzecz pożyczkobiorców prawa własności nieruchomości po spłacie przez nich pożyczki i skoro następnie przyznali, że udzielona pożyczka została spłacona w całości, nie mogą w chwili obecnej podnosić, że sporna nieruchomości uprzednio przeszła definitywnie na ich własność jako spłata długu wynikającego z innych pożyczek.

Niezasadny był również zarzut naruszenia art. 37 § 1 ust. 4 k.r.o., który skarżący utożsamiali z błędnym ustaleniem, że pozwana wyraziła zgodę na przeniesienie na pożyczkobiorców własności nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta Kw Nr (...). Pomijając już to, że zarzut ten był spóźniony, jak słusznie argumentuje w odpowiedzi na apelację powódka, odwołując się w tej mierze do materiałów znajdujących się w aktach księgi wieczystej Kw nr (...), pozwany dysponował pełnomocnictwem udzielonym mu przez pozwaną aktem notarialnym z dnia 5 sierpnia 2005 r. (Rep. (...)), na mocy którego mógł on rozporządzać nieruchomościami wchodzącymi w skład majątku wspólnego.

Podsumowując, Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutów sformułowanych w apelacjach pozwanych. Pozwani nie wykazali bowiem, że poprzednicy prawni powódki nie uregulowali wobec nich wszystkich swoich zobowiązań.

Odnosząc się z kolei do apelacji powódki stwierdzić trzeba, że niezasadny był zarzut naruszenia przepisów art. 209 k.c. i art. 1035 k.c. poprzez odmowę przyznania powódce legitymacji do dochodzenia całości roszczenia o zwrotne

przeniesienie własności nieruchomości na rzecz drugiego ze spadkobierców. W uzasadnieniu tego zarzutu powódka powołała się na tezę zawartą w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2017 r., II CSK 15/17, w świetle której spadkobiercy przed działem spadku przysługuje samodzielna legitymacja do dochodzenia całej wierzytelności. Argumentowała przy tym, że skoro dochodzona wierzytelność wchodzi w skład masy spadkowej, a postępowanie w przedmiocie działu spadku nie zostało zakończone, jej działania zmierzają wprost do zachowania wspólnego prawa spadkobierców.

Na wstępie należy podkreślić, że spadkobiercy przysługuje samodzielna legitymacja procesowa do dochodzenia należnego mu roszczenia, odmowa jej przyznania, w wyniku niezastosowania art. 209 k.c., traktowana jest jako uniemożliwienie mu skorzystania z prawa do sądu (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2017 r., II CSK 152/16, LEX nr 2306358). Wynika to z tego, że współuczestnictwo konieczne spadkobierców w sporze z dłużnikiem spadkodawcy nie występuje (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2014 r., II CSK 254/13, LEX nr 1458628).

Kolejną kwestią jest uznanie, że spadkobierca może dochodzić od dłużnika udziału w wierzytelności przysługującej spadkodawcy, jeżeli świadczenie jest podzielne przed działem spadku. W takiej sytuacji świadczenie dzieli się stosownie do treści art. 379 § 1 k.c. na tyle części, ilu jest będących wierzycielami spadkobierców (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 marca 2013 r., II CZ 177/12, LEX nr 1314403 i przywołane tam: postanowienie Sądu Najwyższego z 7 listopada 1967 r., I CZ 97/67, OSNC 1968/8-9/145; uchwała Sądu Najwyższego z 2 stycznia 1975 r., III CZP 82/74, OSNC 1976/1/5, a także wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 20 marca 2018 r., I ACa 510/17). W niniejszej sprawie natomiast powódka dochodziła m.in. świadczenia o zwrotne przeniesienie na swoją rzecz udziału we współwłasności nieruchomości. Nie można przyjmować, że w sprawie chodzi o świadczenie niepodzielne w postaci przeniesienia własności całej nieruchomości, które z zasady jest niepodzielne (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 83/15, OSNC 2016/12/142).

Należy zgodzić się z poglądem wyrażonym w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2017 r., II CSK 15/17, w świetle której spadkobiercy przed działem spadku przysługuje samodzielna legitymacja do dochodzenia całej wierzytelności. Wbrew jednak skarżącej oznacza to, że powódce przysługiwała legitymacja do dochodzenia zwrotnego przeniesienia całości nieruchomości na swoją rzecz. Ewentualne rozliczenia z drugim spadkobiercą mogłyby następować w ramach prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia (art. 752-757 k.c.). Nie przysługiwała jednak powódce legitymacja do żądania zwrotnego przeniesienia udziału na rzecz drugiego spadkobiercy. W orzecznictwie dopuszczono wprawdzie wyjątkowo możliwość dochodzenia świadczenia w imieniu własnym na rzecz osoby trzeciej, ale w przypadku zastrzeżenia świadczenia na rzecz osoby trzeciej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 czerwca 2002 r., V CKN 1069/00, OSNC 2003/11/149), co jednak w niniejszej sprawie nie miało miejsca.

Niezasadny był również drugi z zarzutów powódki polegający na błędnym nieuwzględnieniu zarzutu przedawnienia części wierzytelności. Wierzytelności te – jak już wyżej powiedziano – zostały bowiem uznane za w całości spłacone, a zatem kwestia ich przedawnienia pozostawała bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Kierując się zatem opisanymi wyżej względami, Sąd Apelacyjny w oparciu o art. 385 k.p.c., oddalił obie apelacje jako bezzasadne.

Porównanie zaś zakresu zaskarżenia obu apelacji z ostatecznym wynikiem sprawy nakazywało wzajemne zniesienie kosztów postępowania apelacyjnego po myśli art. 100 k.p.c., o czym orzeczono w pkt II wyroku.

(...)